

**รูปแบบการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26**

**The Model of Supervision for Measurement and Assessment of Learning
Through Buddhist Doctrine for Schools under the Secondary Educational
Service Area Office 26**

เอมอร จันจนตรี, พส-โสภณพัฒน์บัณฑิต และสุวิน ทองปั้น
Aim-on Chantanontree, Phrasophonphattanabundit and Suwin Thongpan
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, KhonKaen Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mali: aimmalarm@yahoo.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการนิเทศด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 2) เพื่อศึกษา กระบวนการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 และ 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการนิเทศด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ตามหลักพุทธธรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดย 1) การศึกษาสภาพ ปัญหาในการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 6 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 6 คน และครู จำนวน 6 คน รวมจำนวน 18 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Sampling Random Sample) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาในการนิเทศด้านการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ แล้วนำข้อมูลที่ได้อภิเคราะห์ข้อมูลด้วย การพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Content Analysis) 2) การศึกษากระบวนการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และ 3) การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม กับผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานวัดและประเมินผล ครูผู้สอน ในโรงเรียนมัธยมยางสีสุราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำนวน 52 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักพุทธธรรม แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาในการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า 1) ครูผู้สอนได้รับการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้น้อย 2) การนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ไม่มีประสิทธิภาพ 3) บุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาความรู้และวิธีการนิเทศใหม่ๆ 4) ผู้นิเทศไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศและนิเทศไม่สม่ำเสมอ 5) ผู้นิเทศไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของการนิเทศ และขาดการนำเทคนิคการนิเทศมาใช้ในการนิเทศ และ 6) ผู้นิเทศขาดการติดตามผลงานนิเทศที่ได้ดำเนินไปแล้วและไม่นำผลการนิเทศมาปรับปรุงพัฒนา

2. กระบวนการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มี 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการนิเทศ (Problem) ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ (Planning) ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติ (Do) และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluation)

3. รูปแบบการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มี 4 ขั้นตอน ตามหลักอริยสัจ 4 (PPDE4C) ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการนิเทศประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ทุกข์ (Case) กำหนดรู้ปัญหาการนิเทศด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ ไม่มีประสิทธิภาพ ขั้นที่ 2 สมุทัย (Cause) ขึ้นวิเคราะห์และวินิจฉัยมูลเหตุของปัญหา ซึ่งปัญหาการนิเทศด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ ไม่มีประสิทธิภาพ ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ (Planning) ประกอบด้วย ขั้นที่ 3 นิโรธ (Clear) กำหนดจุดหมาย และเป้าหมายให้ผู้นิเทศมีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์ในการนิเทศด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ มีการนิเทศอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องสม่ำเสมอ ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติ (Do) ประกอบด้วย ขั้นที่ 4 มรรค (Crack) การลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาไปตามขั้นตอน ดังนี้ 1) กำหนดวิธีการ วางแผนการนิเทศร่วมกัน สร้างความตระหนักให้ผู้นิเทศ 2) ให้ความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการนิเทศด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ 3) ปฏิบัติการนิเทศ ตามแนวทางที่ถูกต้องชัดเจน และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluation) เป็นการประเมินผลการนิเทศ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การต่อยอดประสบการณ์ ให้กำลังใจและเสริมแรง

คำสำคัญ: การนิเทศการวัดและประเมินผลการเรียนรู้; หลักพุทธธรรม

Abstract

The purpose of the research were 1) to study the problems of supervision for measurement and assessment of learning in schools under the secondary educational service area office 26, 2) to study the processes of supervision for measurement and assessment of learning in schools under the secondary educational service area office 26, 3) to present the model of of supervision for measurement and assessment of learning through Buddhist Doctrines in schools under the secondary educational service area office 26. The mixed method approaches were conducted by 1) studying the states and problems of supervision for measurement and assessment of learning for schools; the target groups were eighteen peoples from six of school directors, six of vice directors of academic section, and six of teachers by using sampling random sample; the instrument was an interviewing form of the states and problems of measurement and assessment of learning; data were analyzed by the content analysis method, 2) studying the processes of supervision for measurement and assessment of learning in schools under the secondary educational service area office 26 by using documentary research, and 3) trying out the model of supervision for measurement and assessment of learning through Buddhist doctrines for 52 educational administrators, school directors, vice directors measurement and assessment administrators and teachers at Mathayom Yangsisurat school; the instruments were the experimental evaluation form of using the model of supervision for measurement and assessment of learning through Buddhist doctrines and five-rating-scale suitability evaluation form of the model of supervision for measurement and assessment of learning through Buddhist doctrines and the data were analyzed using by frequency, percentage, mean and standard deviation.

The result found that:

1. The states and problems of supervision for measurement and assessment of learning in schools under the secondary educational service area office 26 found that 1) teachers were less supervised in measurement and assessment of learning, 2) the measurement and assessment of learning were not efficiency, 3) the personnel could not develop knowledge and new supervisions, 4) the supervisors did not see the

significance of supervision and lacked of supervising, 5) the supervisors did not understand the role of supervision and lacked of using new technique in supervising, 6) the supervisors lacked of following-up and remediation.

2. The processes of supervision for measurement and assessment of learning in schools under the secondary educational service area office 26 had 4 procedures; 1) study on the current states and problems, 2) planning, 3) doing, and 4) evaluation.

3. The model of supervision for measurement and assessment of learning in schools under the secondary educational service area office 26 had 4 procedures (follow the four noble truths: PPDE4C); 1) study on the current states and problems of supervision consisted of; (1) Case: aware of supervision problems of measurement and assessment of learning did not performance, (2) Cause: analyzed the cause of supervision problems of measurement and assessment of learning did not performance, 2) planning consisted of; (3) Clear: set up the objectives and goals for the supervisors having knowledge, understanding and experience in measurement and assessment of learning and having warm and regular supervision, 3) do consisted of; (3) Crack: do and solve the problems as follow; (1) set the procedures, planning, and awareness of supervision for supervisors, (2) give knowledge and understanding of supervision for measurement and assessment of learning, (3) do the supervision with correct and clear approaches, 4) evaluation was the last procedure. evaluate the supervision exchange and build on experiences encourage and reinforce.

Keywords: Supervision Measurement; Assessment Buddhist

1. บทนำ

กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย กระบวนการบริหาร กระบวนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา การนิเทศการศึกษาที่มีความสำคัญต่อระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะการนิเทศการศึกษาจะช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนดียิ่งขึ้น การนิเทศจำเป็นอย่างยิ่ง

ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครู สามารถแนะนำการแก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ ซึ่งอาจดำเนินการโดยผู้บริหารหรือทีมงานตามความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน การนิเทศภายในที่เป็นระบบและต่อเนื่องจะช่วยพัฒนาครูให้มีความสามารถในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ในปัจจุบันการนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมาย เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

เป็นหลักโดยเน้นการใช้หลักมนุษย์สัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศร่วมกันศึกษาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ขณะเดียวกันก็ได้ละเลยการควบคุมการทำงานของครู ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพของผลงานจะเห็นได้ว่า งานนิเทศภายในโรงเรียนเป็นงานของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจะต้องรับผิดชอบคอยช่วยเหลือให้คำปรึกษาหารือและพัฒนาการปฏิบัติงานนิเทศ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ การนำข้อมูลการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ได้ไปพัฒนา และตัดสินใจผลการเรียนให้นักเรียนได้อย่างแท้จริง ดังนั้น การนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพในการปฏิบัติงาน ทำให้ครูสามารถปฏิบัติกรวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการทำงาน ที่ถูกต้องและเหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนแก่ผู้บริหารในการดำเนินการนิเทศ เพื่อให้ครูพัฒนาคุณภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ครูมีขวัญกำลังใจ มีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานและ

สามารถถึงความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ในตัวครู ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ของครูมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้มากที่สุด รวมทั้งการนิเทศควรมีลักษณะช่วยให้ครูตระหนัก เข้าใจหลักการความจำเป็นของการวัดและประเมินผล สามารถนำผลการไปใช้ตัดสินใจในการพัฒนาการเรียนรู เกิดแนวทางในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน มีประสิทธิภาพสูงสุด

รูปแบบการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักพุทธธรรมนี้ได้นำหลักธรรมมาเป็นแนวทางในการนิเทศการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้แก่ กัลยาณมิตรธรรม 7 ประการ หลักพรหมวิหารธรรม 4 และหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครู ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีแนวทางการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการนิเทศ (Problem) ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ (Planning) ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติ (Do) และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluation) โดยผู้นิเทศควรมีหลักพรหมวิหารธรรม 4 และกัลยาณมิตร 7 จะทำให้ผู้นิเทศทำหน้าที่สำเร็จผลได้อย่างแท้จริง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการนิเทศด้านการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

2. เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดย 1) การศึกษาสภาพปัญหาในการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 6 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 6 คน และครู จำนวน 6 คน รวมจำนวน 18 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาในการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Content Analysis) 2) การศึกษากระบวนการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และ 3) การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรมกับผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา

ครูผู้รับผิดชอบงานวัดและประเมินผลครูผู้สอน ในโรงเรียนมัธยมยางสีสุราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำนวน 52 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินผลการทดลองใช้ และแบบประเมินความเหมาะสม มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาในการนิเทศ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

1.1 สภาพการดำเนินงานการนิเทศทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีภารกิจในการประสานส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบการปฏิบัติราชการ มีกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเป็นกลุ่มงานดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา วิเคราะห์วิจัย ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานเท่าเทียมกัน โดยยึดโรงเรียนเป็นฐาน ส่งผลให้ผู้เรียน ทั้งในระบบ นอกกระบบ และตาม

อัยยาศัย เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการศึกษา และสถานศึกษามีการแบ่งโครงสร้างภายในตามกฎกระทรวง และเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา กำหนด ซึ่งสถานศึกษาจะต้องแบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่มครอบครัวใน 4 งาน คือ งานวิชาการงานงบประมาณงานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป มีขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษา ที่มีผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบการบริหารงานของสถานศึกษา โดยมีงานวิชาการรับผิดชอบเรื่องการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา

1.2 สภาพการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ที่ดำเนินการปฏิบัติการนิเทศ ได้แก่ 1) สถานศึกษามีการจัดองค์กรในการนิเทศ โดยมีผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้บริหาร และคณะกรรมการนิเทศ ทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศ 2) มีการดำเนินการสังเกตการสอนการส่งเสริมให้มีการวิจัยในชั้นเรียน 3) มีการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาของโรงเรียนทุกด้าน 4) มีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบและสามารถนำมาใช้ได้จริง 5) มีการระดมพลังสมองเพื่อวางแผนและกำหนดทางเลือก 6) มีการสร้างและใช้สื่อเครื่องมือการนิเทศที่ทันสมัยเหมาะสมกับสภาพการณ์ใช้วิธีการนิเทศหลายวิธี และ 7) มีการประเมินผลและรายงานผลย้อนกลับทันที

1.3 สภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ได้มอบหมายให้สถานศึกษาในสังกัด

ดำเนินการการวัดและประเมินผลตามบทบาทหน้าที่โดยสถานศึกษาจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อให้ครูผู้สอนได้ปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งสถานศึกษาต้องเป็นผู้พิจารณาตัดสินผลการเรียนของผู้เรียน เพื่อเลื่อนชั้นหรือจบการศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

1.4 ปัญหาการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 สรุปได้ดังนี้ 1) ครูผู้สอนได้รับการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้น้อยมาก ส่วนที่เคยได้รับการนิเทศได้รับจากครูวิชาการโรงเรียน 2) ปัญหาการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ไม่มีประสิทธิภาพ 3) ขาดการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับความรู้ และวิธีการใหม่ๆ ที่จะใช้ในการนิเทศครูผู้สอน 4) ผู้นิเทศไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศ ทำการนิเทศไม่สม่ำเสมอ 5) ผู้นิเทศไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของการนิเทศ ขาดเทคนิคการนิเทศ และ 6) ผู้นิเทศขาดการติดตามผลงานนิเทศที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

2. กระบวนการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 กระบวนการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มี 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการนิเทศ (Problem) ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ (Planning) ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติ

(Do) และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluation) จะทำให้การนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. รูปแบบการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มี 4 ขั้นตอน ตามหลักอริยสัจ 4 หรือที่เรียกว่า PPDE4C ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการนิเทศ(Problem) ประกอบด้วยขั้นที่ 1 ทุกข์ (Case) กำหนดรู้ปัญหาการนิเทศด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ ไม่มีประสิทธิภาพ ขั้นที่ 2 สมุทัย (Cause) ชั้นวิเคราะห์และวินิจฉัยมูลเหตุของปัญหาซึ่งปัญหาการนิเทศด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ ไม่มีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ (Planning) ประกอบด้วย ขั้นที่ 3 นิโรธ (Clear) กำหนดจุดหมาย และเป้าหมายให้ผู้นิเทศมีความรู้ความเข้าใจ และมีประสบการณ์ในการนิเทศด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ มีการนิเทศอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติ (Do) ประกอบด้วย ขั้นที่ 4 มรรค (Crack) การลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาไปตามขั้นตอน ดังนี้ 1) กำหนดวิธีการวางแผนการนิเทศร่วมกัน สร้างความตระหนักให้ผู้นิเทศ 2) ให้ความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการนิเทศด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ 3) ปฏิบัติการนิเทศ ตามแนวทางที่ถูกต้องชัดเจน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluation) เป็นการประเมินผลการนิเทศ

มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การต่อยอดประสบการณ์ให้กำลังใจและเสริมแรง

สำหรับรูปแบบการนิเทศด้านการวัดผลประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผู้นิเทศต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่งผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ต้องยอมรับ ศรัทธา เลื่อมใส เสมอภาค จริงจัง จริงใจ ควรมีหลักพรหมวิหารธรรม 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา และควรมีคุณสมบัติแห่งความเป็นกัลยาณมิตรที่เรียกว่า กัลยาณมิตรธรรม 7 ประการจะทำให้ผู้นิเทศทำหน้าที่สำเร็จผลได้อย่างแท้จริง

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาในการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ที่ดำเนินการปฏิบัติการนิเทศ ได้แก่ 1) ครูผู้สอนได้รับการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้น้อย 2) การนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้นี้ไม่มีประสิทธิภาพ 3) บุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาความรู้และวิธีการนิเทศใหม่ๆ 4) ผู้นิเทศไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศ และนิเทศไม่สม่ำเสมอ 5) ผู้นิเทศไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของการนิเทศ และขาดการนำเทคนิคการนิเทศมาใช้ในการนิเทศ และ 6) ผู้นิเทศขาดการติดตามผลงานนิเทศที่ได้ดำเนินไปแล้ว และไม่นำผลการนิเทศมาปรับปรุงพัฒนา ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้

อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาหลายแห่งยังขาดบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการนิเทศ รวมทั้งผู้รับผิดชอบงานนิเทศหรือคณะกรรมการการนิเทศในสถานศึกษา ยังขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการนิเทศ จึงทำให้การนิเทศในสถานศึกษาไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของซารี มณีศรี (Maneesri, 1999 : 22) ที่ได้กล่าวว่า สภาพปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษา มีดังนี้ 1) ปัญหาหลักมี 2 ประเด็น คือ การนิเทศไม่ทั่วถึงและการนิเทศไม่มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ William (1994 : 2425-A) งานวิจัยของวิลิชฐ์ และอิม (Lae-im, 2007) และงานวิจัยของนลิน ศรีธรวานนท์ (Srithuwanon, 1998) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งมีผลการวิจัยที่สอดคล้องกันพบว่า 1) ผู้บริหารและครูขาดความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีต่อกันในเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียนจึงไม่ให้ความสำคัญกับการนิเทศภายในโรงเรียนเท่ากับการจัดการด้านอื่นๆ 2) ครูไม่ได้วางแผนการประเมินผลการเรียน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินอย่างเต็มที่ 3) ครูทำการวัดและประเมินผลการเรียน โดยไม่เน้นกระบวนการ มีสาเหตุหลักมาจากครูวางแผนการวัดและการประเมินผลการเรียน โดยไม่เน้นกระบวนการ โรงเรียนขาดวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน และผู้บริหารไม่นิเทศติดตามผล 4) ครูใช้เครื่องมือและวิธีการวัดที่ไม่หลากหลาย ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ 5) ครูไม่ได้รับการอบรม/ประชุมปฏิบัติ

การเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน 6) โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผลการเรียนไม่เพียงพอ มีสาเหตุหลักมาจากโรงเรียนไม่จัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือ ครูขาดทักษะการใช้เครื่องมือ 7) โรงเรียน/กลุ่มโรงเรียนไม่มีการวิเคราะห์ข้อสอบ 8) ครูไม่ได้สร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร 9) โรงเรียนได้รับการประเมินผลการเรียนเพื่อตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดน้อย มีสาเหตุหลักมาจากหน่วยงานต้นสังกัดทำการประเมิน 10) ครูได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลการเรียนที่มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขจากหน่วยงานต้นสังกัดน้อย และ 11) ผู้ปกครองนักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนน้อย มีสาเหตุหลักมาจาก โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ ผู้ปกครองนักเรียนไม่ส่วนในการประเมินผล การเรียน

2. กระบวนการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จากการศึกษากระบวนการนิเทศที่นักการศึกษาได้แสดงความคิดเห็นไว้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นกระบวนการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มี 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการนิเทศ (Problem) ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการนิเทศ (Planning) ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติ (Do) และขั้นตอนที่ 4

การประเมินผลการนิเทศ (Evaluation) จะทำให้การนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดไว้ 5 ชั้น คือ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ 2) การวางแผน 3) การปฏิบัติ การนิเทศ 4) การสร้างสื่อ เครื่องมือ และวิธีการ 5) การประเมินผลและรายงาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสังัด อุทรานันท์ กระบวนการนิเทศ มี 5 ชั้นคือ 1) การวางแผน การนิเทศ (Planning-P) 2) ให้ความรู้ ความเข้าใจ ในการทำงาน (Informing-I) 3) ลงมือปฏิบัติงาน (Doing-D) 4) สร้างเสริมกำลังใจ (Reinforcing-R) 5) ประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Harris กำหนดขั้นตอนของกระบวนการนิเทศการศึกษา ดังนี้ 1) ขั้นวางแผน (Planning) 2) ขั้นการจัดโครงการ (Organizing) 3) ขั้นการนำเข้าสู่การปฏิบัติ (Leading) 4) ขั้นการควบคุม (Controlling) 5) ขั้นประเมินผล (Appraising)

3. รูปแบบการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรมของสถานศึกษา สังักัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มี 4 ขั้นตอน ตามหลักอริยสัจ 4 (PPDE4C) ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการนิเทศ ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ทุกข์ (Case) กำหนดรู้ปัญหาการนิเทศด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 สมุทัย (Cause) ขั้นวิเคราะห์และวินิจฉัยมูลเหตุของปัญหา ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการ

นิเทศ (Planning) ประกอบด้วย ขั้นที่ 3 นิโรธ (Clear) กำหนดจุดหมาย ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติ (Do) ประกอบด้วย ขั้นที่ 4 มรรค (Crack) การลงมือปฏิบัติ ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluation) ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก รูปแบบการนิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรมของสถานศึกษา สังักัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีขั้นตอนที่ต่อเนื่องและสอดคล้องกัน แต่ละขั้นตอนทำให้ได้ข้อมูลในการพัฒนาการนิเทศให้สมบูรณ์ จนสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุนน อมรวิวัฒน์ (Amornwivat, 2001 : 15) ที่ได้กล่าวว่า หลักอริยสัจ 4 เป็นหลักธรรมที่สมบูรณ์ เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงสอดคล้องสัมพันธ์กับองค์ประกอบและปัจจัยต่างๆ อย่างเป็นระบบ มีตัวป้อน วิธีการ และผลเชิงประจักษ์เป็นหลักความจริงในรูปแบบที่เสนอตัวต่อปัญญามนุษย์ ในการที่จะสืบสาวค้นคว้าและทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัทธนันท์ พูนประสิทธิ์ (Phoonprasit, 2012 : 89) พบว่า รูปแบบการนิเทศการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้หลักการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษาสังักัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและแนวคิด 2) วัตถุประสงค์ 3) สารสำคัญของรูปแบบ ประกอบด้วย วิธีการนิเทศ ภาระงานการนิเทศการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ขั้นตอนการนิเทศ โดยใช้หลักการจัดการความรู้

4) แนวทางสู่การปฏิบัติ 5) บุคลากรนิเทศ
6) การประเมินผล ซึ่งรูปแบบมีความเหมาะสม
ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด และยัง
สอดคล้องกับงานวิจัยของสมภาพ ไชโย (Chaiyo,
2013 : 49-61) ผลการวิจัยพบว่า ระบบประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการ
ประยุกต์ใช้หลักอริยสัจ 4 ประกอบด้วย 9
องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างสัมมาทิฐิต่อการ
ประกันคุณภาพ 2) การวิเคราะห์ปัญหา/
ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา (ทุกข์)
3) การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของสถาน
ศึกษา 4) การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุ
ของปัญหา (สมุทัย) 5) การวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น
สาเหตุของปัญหาของสถานศึกษา 6) การกำหนด
มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (นิโรธ)
7) การพิจารณาความเชื่อมโยงระหว่างการประกัน
คุณภาพภายในกับการประกันคุณภาพภายนอก
8) การกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา/การพัฒนา
สถานศึกษา และ 9) การปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา/
พัฒนาคุณภาพ (มรรค) และการตรวจสอบ/
ประเมินระบบโดยหลักคุณ 3

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้
1.1 สถานศึกษาควรนำรูปแบบไป
ปฏิบัติในสถานศึกษาเพื่อเพื่อประสิทธิภาพการ
ปฏิบัติงานการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาอื่น ควรนำรูปแบบไปขยายผลให้
สถานศึกษาในสังกัดนำไปใช้ในการพัฒนาการ

นิเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
ตามหลักพุทธธรรมให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนา
คุณภาพการศึกษาต่อไป

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ
จัดการศึกษา ควรกำหนดนโยบายในการนำรูปแบบ
ไปใช้ในสถานศึกษาให้ชัดเจน

1.4 สถานศึกษาที่จะนำรูปแบบไปใช้
ที่ครูผู้สอนไม่ได้เข้ารับการทดสอบสมรรถนะ
ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสำนัก
ทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (สทศ.) ควรศึกษา
คู่มือรูปแบบให้เข้าใจก่อนนำรูปแบบไปใช้
จะสามารถพัฒนาการนิเทศด้านการวัดและ
ประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 หน่วยงานที่จะนำรูปแบบ
ไปใช้ ควรมีการพัฒนาตนเองที่ต่อเนื่องผ่านเว็บไซต์
ของกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการ
ศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 26

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาวิจัยฉบับนี้ เป็นการ
ศึกษารูปแบบการนิเทศด้านการวัดและประเมินผล
การเรียนรู้ ตามหลักพุทธธรรมของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 26 ผู้วิจัยใครขอแนะนำผู้ที่สนใจที่จะศึกษา
เรื่องนี้ต่อ ให้เจาะลึกการนิเทศในแต่ละด้าน
ให้ชัดเจน หรืออาจจะศึกษาถึงรูปแบบการนิเทศ
ภายใน เป็นต้น

2.2 ควรศึกษารูปแบบการนิเทศ
โดยใช้หลักการอื่นๆ เช่น หลักการทรงงาน
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

References

- Amornwiwat, S. (2001). *Integral Education in the Teaching of the Buddha's Teachings*. Nonthaburi : Sukhothai Thammathirat University.
- Chaiyo, S. (2013). The Development of an Internal Quality Assurance System for Basic Education Schools with Application of the Four Noble Truths Principle. *Journal of Education, Burapha University*, 24(3), 49-61.
- Lae-im, W. (2007). A Study of Learning Measurement and Evaluation at Basic Education Schools in Amphoe Bang Num Priao, Changwat Chachoengsao. *The Master of Education Degree in Educational Administration*. Graduate School : Srinakharinwirot University.
- Maneesri, C. (1999). *Educational Supervision*. 4th Edition. Bangkok : Silpabannakharn.
- Phoonprasit, P. (2012). A Development of Supervision Model and Assessment of Learning by using The Principles of Knowledge Management for Schools under The Office of The Primary Educational Service Area in The Northeastern Tegen. *The Degree of Doctor of Philosophy Degree in Education Administration*. Graduate School : Vongchavalitkul University.
- Srithuwanon, N. (1998). Causal Analysis of the Needs in Measurement and Evaluation Using the Fault Tree Technique at the Elementary Education Level under the Office of Wang Nua District Primary Education, Lampang Province. *The Master of Education Degree (Educational Management and Evaluation)*. Graduate School : Chiang Mai University.
- William. (1994). *Fracine Foster. Clinical Supervision Implementation Strategies and Behavioral Changes : An Ethnography of Elementary School Personal*. Dissertation Abstracts International. London : University Microfilms International.